

Büszkeség és balítélet
Önmagam és a másik megismerése

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetencia

10. évfolyam

Programcsomag: Felkészülés a felnőtt szerepekre

A modul szerzője: Simon Gabriella

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	16-17 évesek
Ajánlott időkeret	6 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Szerepfelismerés különböző szituációkban; a gyerekek önismeretének fejlesztése különböző szerepek gyakorlásával és tudatosításával, ezen keresztül az önbecsülés és mások megbecsülésének kialakítása; az önbizalom, a helyes önértékelés, az önfejlődés iránti igény felkeltése; ambíciók és életcélok megismerése, az ezek iránti vágy kialakítása; az önszabályozó képesség kialakítása, a tudatos önfejlesztés lehetőségeinek felismerése
A modul témái, tartalma	Témák: Kapcsolatok: együttműködés, tolerancia, nonverbális kommunikáció; identitás: önismeret, viselkedés; konfliktus: dilemmahelyzet, előítélet Tartalom: Önismeret: milyen vagyok, milyennek látnak mások? – a magunkról alkotott kép gazdagítása, árnyalása; az önfejlesztés igényének mint lehetséges életcélnak a kialakítása többféle játék és írott szövegek feldolgozásával. (A modul címe utalás Jane Austen <i>Büszkeség és balítélet</i> című regényére, melynek középpontjában többek között az önismeret és mások megismerésének problémája áll.)
Megelőző tapasztalat	7. évfolyam: „Honnan jövök? Ki vagyok?": kulturális háttérelmzés; „Jó barátok”: Kiből lesz a jó barát?; „Haverod vagy barátod?": a kortárs csoport jellemzői; „Kell egy csapat”: együttműködés, egymásra hangolódás, alkalmazkodás; 8. évfolyam: „Nem vagyok már gyerek!": változó szerepek a közösségekben; „Hogyan mondjam el?": a hatékony kommunikáció; 10. évfolyam: „Ki nevet a végén?”
Ajánlott továbbhaladási irány	10. évfolyam: „Fenntarthatóság az életben”; „Itthon vagy külföldön?”
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: érzelmeink pontos azonosítása, identitás, hitelesség Önszabályozás: tolerancia: nyitottság, bizalom Szociális kompetenciák szükséges kognitív készségek: kritikai gondolkodás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember a társadalomban; Magyar nyelv és irodalom Tantárgyakhoz: magyar nyelv és irodalom, társadalomismeret, osztályfőnöki óra Modulokhoz: valamennyi önismerettel, érzelmekkel, kommunikációval, konfliktusok kezelésével kapcsolatos modul a 7., 8., 9., 10. évfolyamon
Támogató rendszer	Carl Rogers: <i>Valakivé válni</i> . Edge 2000. Budapest, 2004 Dr. Thomas Gordon – Noel Burch: <i>Emberi kapcsolatok</i> . Gordon Könyvek. Budapest, 2001 Rudas János (szerk.): <i>Önismereti csoportok</i> . Animula. Budapest, 1999

Forgács József: <i>A társas érintkezés pszichológiája</i> . Kairosz. Budapest, 2002

Módszertani ajánlás

A modul megvalósítása komoly előkészületeket igényel a pedagógus részéről. Ajánlott olyan tanulócsoporttal dolgozni, amelyet jól ismerünk. Fordítsunk megfelelő időt a feladatra való ráhangolódásra, annak érdekében, hogy a feldolgozás gördülékenyen történjen.

Időfelhasználás

A modul feldolgozására 6 x 45 perc áll rendelkezésre, ami jelenthet kétszer három tanórás alkalmat is, de ezen alkalmak időben lehetőleg legyenek közel egymáshoz.

Tér-, teremrendezés

A terem legyen átrendezhető, szabad mozgásra és körben ülésre is alkalmas.

Eszközök

Szükség van filctollakra, csomagolópapírra, A/4-es lapokra, magnetofonra.

Csoportok

A tanulók párokban, kiscsoportban és teljes csoportban dolgoznak, a csoportalakításhoz az egyes feladatoknál kapnak segítséget, instrukciót.

A tartalommal összefüggő differenciálási javaslat

Az önismeret kényes téma. Legyünk tekintettel az egyéni érzékenységre. Ha bárkinek a csoportban ellenérzései vannak, legyen módja kifejezni. Ha nem kíván minden feladatban részt venni, adjunk lehetőséget arra, hogy csak addig vegyen részt a játékban, ameddig az számára is elfogadható. Beszéljünk arról, hogy mindenki saját jogán, saját motivációja szerint vesz részt a foglalkozásokon. Tartassuk be az időkereteket, de az idő haladására, kihasználására tapintatosan figyelmeztessük a gyerekeket.

Az egyes tevékenységek szervezésével kapcsolatos javaslatok

Fontos helyesen megválasztani a pár- és csoportalakítás módját. A szabad választás lehetősége és a véletlen csoportalakítási módszerek biztosítják az aktív munkához szükséges izgalmas és egyben elfogadó légkört. Páros, csoport- és kooperatív munkaformák egyaránt alkalmazhatók.

Speciális javaslatok a fejlesztendő kompetenciával kapcsolatban

A modul sikeres megvalósításához nyitottság, elfogadás, hitelesség és az önismereti módszerek alkalmazásában való jártasság szükséges a pedagógus részéről. Fontos, hogy az esetleges ellenérzéseket ne érezzük, hagyjunk a tanulók számára biztonságos visszavonulási lehetőséget. Ha például a „Mit nem tudtok rólam?” feladatban valaki nem szeretné megosztani az osztállyal, amit korábban elmondott magáról, akkor a társa azt mondja: „Passz!”, és ezzel átadja a szót egy másik társának.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

Nem feltétlenül szükséges egymás értékelése, inkább a foglalkozásokon való tanulói részvételre kérdezzünk rá abból a szempontból, hogy kit milyen mértékben segítettek vagy éppen gátoltak az egyes feladatok az önkifejezésben.

Lehetőség szerint adjunk időt arra, hogy a gyerekek csak a maguk számára írásban is értékelhessenek.

Értékelhetünk az egyes elkülöníthető tartalmak után és a foglalkozás végén is. Módszere: beszélgetés, rövid egyéni visszajelzés, esetleg önértékelő lap.

Az értékelésre szánt idő a modulon belül – minden játék, tevékenység után – 5-10 perc, a foglalkozások végén annyi idő, hogy mindenki megszólalhasson (10-15 perc).

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1– Hová tartozom?

P2 – Mit nem tudtok rólam?

P3 – Hogyan hangolódok rá másra?

P4 – Megismételhetetlen vagyok

P5 – Angyalszárnyak – Mit viszek haza?

P6 – Önismereti játék – kapcsolataim

P7 – Mennyire engedem közel?

P8 – Milyen módon hatok másokra? Milyen módon lehet rám hatni?

P9 – Csoportalakítás

P10 – Hogyan vélekedem másokról?

Tanulói segédletek

- D1 – Mit tegyünk Judittal? (A kiscsoport létszámának megfelelő példányban készül.)
- D2 – Milyen ember Joe? (A kiscsoport létszámának megfelelő példányban készül.)
- D3 – Nem több, mint józan ész? (Mindenki számára egy példányban készül.)
- D4 – Önmagunk és mások viselkedésének magyarázata (Mindenki számára egy példányban készül.)
- D5 – Megoldások (Mindenki számára egy példányban készül.)